

ויל, ז'וזף (1902-1988)

(Joseph Weill). פעיל בארגוני עזרה ומחתרת בצרפת. ו' נולד בבוקסוילר (Bouxwiller) שבאלזס, לרב ארנסט ויל, ממלומדי צרפת בדורו. ו' היה רופא, ולפני המלחמה ניהל בית-חולים פרטי בסטרזבור (Strasbourg). בפרוץ מלחמת-העולם השנייה גוייס, והיה אחראי על שירותי התברואה של אוכלוסיית איזור הגבול עם גרמניה, שהוצאה ופוזרה במרכז צרפת. עם נפילת צרפת ביוני 1940 היה ו' ליועץ הרפואי של הארגון היהודי אוזה. הודות לקשריו הענפים בחוגי הממשל הותר לו להיכנס למחנות ההסגר בדרום צרפת, שבהם ריכז משטר וישי עשרות אלפי יהודים על בני משפחותיהם בתנאי מצוקה ותת-תזונה משפילים. ו' הפיץ דינים-וחשבונות מפורטים ומדוייקים על מצב אסירי המחנות, והם גרמו להזעיק את עזרת ארגונים הומניטריים משווייץ ומארצות-הברית. כתוצאה מהפעילות ההיא שיחררו השלטונות מן המחנות מאות קשישים וכן אלפי ילדים, ורובם נקלטו במוסדות שבחסות אוזה. עם תחילת הגירושים מצרפת למזרח אירופה הוציאו ו' ועוזריו מאות ילדים מידי אנשי המשטרה, במיבצעים בלתי לגליים. ו' הורה להכין תעודות זהות מזוייפות בשביל הילדים, במגמה להסתיר את יהדותם. לשם כך הקים ארגון מחתרת, 'רשת גרל' (Réseau Garel), והארגון מסר את הילדים לידי משפחות ומוסדות נוצריים, דתיים וחילוניים, שנרתמו לפעול למען הצלת היהודים. פעילי 'רשת גרל' הקפידו לשמור על קשר שוטף עם כול ילד וילד והעבירו מידי חודש את דמי האחזקה של הילדים. הם השתדלו לחזק את רוחם של הילדים ועזרו להם לשמור בסתר ליבם על זיקתם ליהדות. 'רשת גרל' קיבלה עליה את הטיפול ב-4,000 ילדים, ויותר מ-1,000 מהם הבריחה לשווייץ. לא היו אבידות בקרב הילדים שנמסרו לידי ארגון זה. במאי 1943 נאלץ ו' לברוח לשווייץ מפני אנשי הגסטפו שביקשו לעוצרו. שם טיפל בקליטת הילדים היהודים שהוברחו מצרפת ודאג להעברת כספי הג'וינט לידי אנשי המחתרת היהודית בצרפת, בעזרת רשת הברחה. ביוזמתו של ו' אושרו השתלמויות בבתי-ספר לרפואה מקומיים במחצית הראשונה של 1944 לכ-200 רופאים יהודים שהיו כלואים במחנות הפליטים בשווייץ. כ-60 צעירים וצעירות מאותם המחנות שיבץ ו' בקורס מזורז לעבודה סוציאלית בהנחיית ד"ר פאול ברוולד, במגמה להכין כוח אדם מקצועי לטיפול בניצולי מחנות הנאצים.

אחרי המלחמה היה ו' נשיא Consistoire Israélite, ארגון הגג של הקהילות היהודיות באלזס.